LIHULA valla TEATAJA

Lihula valla ajaleht

nr 3 (96) / august 2014

Lihula laulupäev 03.08.1930, rongkäik peoplatsile. Foto Simson

Meie aja lugu

Varje Ojala-Toos
Lihula vallavanem

„On meie endi teha, milline saab olema meie aja puudutus ja lugu“ **- selline oli tänavu juulis toimunud XXVI laulu- ja XIX tantsupeo moto. Ja eks see tõsi on – oma otsuste ja tegudega loome me ise oma aja loo.**

Meie aeg sellel suvel on kaunis – mõnusad soojad päevad ja palju erakordselt põnevaid sündmusi, millega Lihula rahvas on seotud.

Sellesuviseks tippsündmuseks on kindlasti Tallinnas toimunud XXVI laulu- ja XIX tantsupidu **„Puudutuse aeg, aja puudutus“**. Lihula vald oli väärikalt esindatud. Ettelaulmiste ja -tantsimiste kadalipu olid läbinud ja suurpeol osalesid Lihula Gümnaasiumi mudilaskoor (juhendaja Pille Saatmäe), Lihula Meeskoor (juhendajad Andreas Rahuvarm ja Pille Saatmäe), Lihula Muusika- ja Kunstikooli rahvamuusikaansambel Pillilugu (juhendaja Gunnar Grencštein), Lihula naiskoor Leelo (juhendajad Ülle Tammearu ja Ave - Piia Rohtla), Lihula naisrahvatantsurühm Midli – Madli (juhendaja Astrid Bork), Lihula valla segarühm Kirivöö (juhendaja Erika Tee) ja Lihula Muusika- ja Kunstikool puhkpillimängijad (juhendaja Mati Põdra). Laulupeo rongkäigus kõigiga koos minna oli ikka väga uhke küll! Aitäh meie lauljatele, tantsijatele, pillimängijatele ja suur tänu ning lugupidamine kõigile juhendajatele.

Lihula on südamlik paik, siin toimub sündmusi, mis lähevad korda ja puudutavad. Juuni lõpus tähistasime meeleolukalt jaanipäeva ja võidupüha. Juulis toimusid taas Lihula Muusikapäevad – VI rahvusvaheline klassikalise muusika festival. Kohe – kohe algavad sündmusterohked Lihula kultuuri- ja spordipäevad, mille raames toimuvad III seltskonnatantsu päev, IV Lihula Lillkirja Festival, Läänemaa meistrivõistlused naiste jalgpallis, ülevabariiklik kuulitõukevõistlus, Alaküla motokross, noorte tantsulaager, laat, erinevad kontserdid ja etendused.

Selline on meie aja lugu praegu. Aga kuidas läheme edasi? Kuna inimesi jääb meie piirkonnas järjest vähemaks ja üha raskem on edukalt toime tulla, siis on üles kerkinud küsimus – kas minna edasi üksi või naabritega koos. Sellele küsimusele hakkamegi lähtulevikus vastuseid otsima.

Oma otsute ja tegudega loome ise oma aja loo.

Soovin kõigile ilusat suve jätku.

Laulu- ja Tantsupeo rongkäik 2014
Foto: Olev Mihkelmaa

LIHULA KULTUURI- JA SPORDI-PÄEVAD 2014

05.08.2014

19:00 Kirikukontsert **"Rootsi poole teel"**, esineb naiskoor **"Leelo"** ja **"Ei või olla"**

Lihula Lilltikandi seltsi näitus, Lihula mõisas.

06.08.2014

19:00 Lihula kultuurimajas, animafilm **Rio 2**, **pilet 3EUR**

07.08-08.08.2014

Tantsulaager, Argo Liik juhendamisel! **EELREGISTREERIMISEGA!**

07.08.2014

22:00 Öökino, Lihula Kultuurimajas, **pilet 3EUR**!

08.08.2014

18:00 Tordi söömine, **"Lihula 800"** mälestuskivi juures

19:00 Orienteerumine

22:00 Öökontsert kirikus, esineb Lihula meeskoor, **mälestustahvli taasavamine I maailmasõjas ja Vabadussõjas langenutele**

09.08.2014

10:00-15:00 Lihula Lilltikand, Lihula mõisas

11:00 Motokross, Alaküla krossirajal. Proovisõidud algavad **09:00**. **Pilet 2EUR**, allameetristele **TASUTA!**

14:00 Seltskonnatantsu päev linnusemäel

16:00 Vanamuusikaansambel Rondellus ajaloolised tantsud ansamblilt **Saltatores Revalienses**, kõlakojas, **pilet 1EUR**

21:00 Linnusemäel esinevad tantsulaagri lapsed!

21:00 Tantsuõhtu linnusemäel, esineb **Toomas Anni Pilet 5EUR**, alla 12.aastased lapsed **TASUTA!**

10.08.2014

9:00 LAAT, linnusemäel

11:00 Kontsert, kõlakojas

12:00 Kaunimad kodud 2014 autasustamine, kõlakojas

10:00-18:00 Lihula Lillkirja Festival, Lihula mõisas

10:00 Läänemaa meistrivõistlused naiste jalgpallis Lihula Gümnaasiumi staadionil

15:00 Ülevabariiklik kuulitõuke võistlus **"Aleksander Kreek 100"** Lihula Gümnaasiumi staadionil. **Oodata on Eesti tippkuulitõukajaid!**

Kirjutame ise ajalugu

Jaak Kastepõld
Vallavolikogu esimees

Käes on südasuvi ja kohe on kätte jõudmas meie kultuurisuve aasta tipp-sündmus - Lihula kultuuri-päevad. Nende algne mõte oli mitte lasta unustuste hõlma vajuda meie enda kirjutatud ajalool. Augusti alguses, täpsemalt 8. augustil 1220 saavutasid läänlased ja saarlased Lihula linnuse vallutamisega meie jaoks olulise võidu toonase vaenlase Rootsi väe vastu.

Miks me peaksime seda päeva tähistama ja kuidas see tänapäeva mõjutab? On ju tegemist sõjalise sündmusega ja eriti tänastest uudistest lähtuvalt vägagi valusa emotsiooniga. Antud sündmusele järgnes ju ikkagi kõikidest pingutustest hoolimata aastasadu kestnud võõrvõimude domineerimine ja valitsemine Eesti aladel. Asja teebki eriliseks, et suutsime ennast maksma panna ja saavutasime oma kodu kaitstes edu. Oli selge sõnum nii oma rahvale kui vaenlasele, koos suudame vastu panna ja oma kodu kaitsta. Tegelikkuses ei tule esile tõsta ühte sündmust, vaid hoopis Lihula erilisust sellel ajal. On ju Lihula olnud sisuliselt Eestimaa pealinn ja väga tähtis keskus kaubateede ristumisel. Milliseks me oleksime veel võinud kujuneda – see jääb siinkohal teadmatuks. Ajalool olid omad keerdkäigud ja Lihula tähtsus Eestimaa teiste keskuste kõrval vähenes. See aga ei tähenda, et oma südames ei tohiks me tunda ennast väga olulistena väiksel Eestimaal. Veelgi enam - me peamegi kõiki oma toimetusi püstipäi ja uhkusega tegema, väikeste kohtade tähtsus saab kahaneda vaid siis, kui inimesed, kes seal elavad, enam ise sellesse ei usu. Kuivõrd üle Eesti ja üle kogu Euroopa on rahvastiku liikumise trend suuremate keskuste suunas, siis see ei jäta ka meid puudutamata. Kogu Eestimaa maapiirkondade rahvaarv on päris kiires languses. Põhjuseid on mitmeid ja kõigil ei suuda peatuma jääda. Aga mis kõige olulisem, meil on võimalus ja kohustus nende sündmuste juures kaasa rääkida! Ajaloo kirjutamise käesolev peatükk kujuneb ääretult põnevaks, aga kindlasti ka väga raskeks. Meid ootab ees rida sündmusi ja võimalusi elu ja toimetuste suunamiseks. Kõige keerulisem on küsimus, kas aastal 2017 edasi üksi või koos naabritega? Kui üksi, siis kas suudame püsima jääda olulise Läänemaa tõmbekeskusena Haapsalu järel? Kas ühinedes ühe või teise omavalitsusega suudame leida piisavalt ühiseid huvisid, et saaks tekkida toimiv kogukond? Kuidas haridus-, tervishoiu-, sotsiaal-, majandus- ja mis iganes muus valdkonnas saavutada efektiivsus ja toimiv struktuur? Küsimusi on palju, vastuseid veelgi rohkem. Kahjuks kõik eripalgelised ja nende kõikide vahel peame tegema valikuid – peame käituma targalt ja suutma leidma lahendusi, et ka homme oleks rõõm tehtule tagasi vaadata! Toetagem üksteist ja tundkem rõõmu ühistest asjadest – koos suudame targalt edasi liikuda.

Ilusat jätkuvat suve ja elamusterohkeid kultuuripäevi soovides

Foto: Arvo Tarmula

Lihula Muuseum on taas avatud

Maarja Jõevee
Lihula Muuseum

Alates 1. juulist on Lihula Muuseum taas huvilistele igapäevaselt avatud, suvehooajal teisipäevast reedeni 11.00 - 17.00 ja laupäeval 10.00 – 15.00. Sügisest saab muuseumit külastada vastavalt kokkulepetele.

Mõisa kaminasaalis asub näitus **''Lihula etnograafilised kaelaehted''** ja teise korruse saalis **''Lihula punasepõhjalised tikitud tekid''**. Viimasel näitusel on tekke 20. sajandi algusest kuni 2014. aastani, kaks neist on valminud alles sel aastal. Mõlemad mainitud näitused on avatud augusti lõpuni. Lisaks on näituseid Lihula Lilltikandi Seltsilt, mis on külastamiseks avatud 5. - 10. augustil.

Kutsun kõiki külastama neid näitusi ja kindlasti ka püsiekspositsiooni.

Lisaks näitustele on ettevalmistamisel ka erinevad õpitoad ja üritused. Info saamiseks tasub silma peal hoida kuulutustel ning kultuurimaja kodulehel.

Lõpetasin sel aastal Viljandi Kultuuriakadeemia rahvusliku käsitöö eriala. Spetsialiseerusin rahvariiete valmistamisele ja muuseumitööle. Kui vajad rahvariiete kandmise või valmistamise alaseid nõuandeid, oled lahkesti oodatud.

Esimesed kaks töönädalat muuseumis on mulle näidanud, et Lihula meeldib väga turistidele ning nad on vaimustunud sellest rikkaliku ajalooga paigast. Tahan loota, et ka kohalik kogukond leiab Lihula Muuseumist endale huvipakkuvat.

Lihula kultuuri- ja spordipäevadel näeb naiste jalgpalli ja Eesti tasemel kuulitõukajaid

Jaanus Getreu
Lõuna-Läänemaa Jalgpalliklubi

Lihula kultuuri- ja spordipäevad toovad pühapäeval, 10.augustil Lihula gümnaasiumi staadionile huvitavaid spordivõistlusi.

Kell 10.00 alustavad jalgpalliväljakul mängimist naisjalgpallurid, et välja selgitada Läänemaa 2014. aasta meisternaiskond. Turniir tõotab tulla huvitav, sest viie osaleva naiskonna hulgas on Läänemaa 2013 aasta meister **Taebla SK** ning 2014. aasta Läänemaa sisejalgpalli meisternaiskond **Lõuna-Läänemaa Jalgpalliklubi**. Kodustaadionil püüab kahele suurele vastu saada ja kindlasti ka medalit võita Lõuna-Läänemaa Jalgpalliklubi/**Lihula Gümnaasiumi tütarlaste-neidude koondis**, kes mängib edukalt 2014. aasta Eesti noorte meistrivõistlustel. Veel osalevad **Martna** ja **Ridala** särtsakad jalgpallipiigad.

Pärast naiste meistrivõistlusi kell 15.00 kogunevad staadionile kuulitõukajad nii meilt kui mujalt. Toimub kuulitõukevõistlus **"Aleksander Kreek 100"**. See on võistlus, kus Läänemaa ja Eesti tippkuulitõukajad mälestavad Lihulast pärit kuulitõukelegendi, kelle sünnist möödus 25.juunil 100 aastat. Aleksander Kreek sündis Lihula vallas Alakülas Käru talus 25.juunil 1914. Ta tuli 1938. aastal kuulitõukes Euroopa meistriks tulemusega 15.83. Lisaks on ta tulnud kuulitõukes neljakordseks Eesti meistriks. A.Kreek uuendas viiel korral Eesti rekordit, tema parimaks tulemuseks jäi 1939. aastal tõugatud 16.40. Kindlasti on huvitav fakt, et tema lapselaps **Adam Kreek** on tulnud olümpiavõitjaks sõudmise meeste kaheksapaadil Kanada koondises. Aleksander Kreek suri Torontos 19.augustil 1977.aastal.

Kuulitõuke võistluse peakohtunikuks on samuti Lihulast Alakülast pärit Rein Aule, kes oma spordimehe paremad tulemused on saavutanud samuti tõuke- ja heitealadel. Nii mõnigi Reinu rekord püsib siiani Lihula Gümnaasiumi rekordina. R.Aule töötab TÜ-s ja on kasvatanud mitmeid Eesti tipptegijaid.

Fotol: Aleksander Kreek
Allikas: ESBL

Lihula Lilltikandi Selts kutsub tikkimispeole

Urve Selberg
Lihula Lilltikandi Selts

9. ja 10. augustil toimub Lihula mõisas IV Lihula Lillkirja Festival.

Meenutagem natuke ajalugu.

2007.aastal kutsus Lihula Rahvaülikooli tollane juhataja **Larissa Mandel** huvilisi Lihula lilltikandit õppima. Kokku tuli 16 naist. Õpetajateks paluti kohalikud meistrid **Maie Roos**, **Saima Mägi** ja **Ilme Figol**. Alustati pistete õppimisest, jätkati Lihula tikandile iseloomulike motiividega ning kevadeks said tublimad juba teki valmis.

Laiem üldsus ei teadnud aga Lihula tikandist veel kuigi palju. Tuli hakata ajalugu uurima. 2008. aastal hakkasidki 14 vabatahtlikku tikkimise ajalugu uurima. Käidi külast külasse ja perest peresse. Kirjutati üles lugusid, pildistati ja tehti märkmeid.

Passid koostati umbes 200 tekile. Passides on andmed teki materjalide, mõõtude, pistete ning värvide kohta. Lisaks fotod teki üldplaanist ja üksikutest motiividest.
Külastati Eesti Rahva Muuseumi ja Eesti Vabaõhumuuseumi.

Lihula kultuuripäevade raames pandi mõisa aita üles tikitud tekkide näitus.

2009.aastal ilmus raamat **"Lihula lilltikand ja meistrid"** ning 2010. aastal rohke pildi- ja mustrimaterjaliga DVD.

2011.aasta algul asutasid kursusel ja raamatu ettevalmistamisel vabatahtlikuna tegutsenud naised **Lihula Lilltikandi Seltsi**.

Lihula lilltikandi propageerimiseks alustati **Lihula Lillkirja Festivalide** korraldamist. 7.augustil 2011 saigi teoks esimene festival.

Mõisa kahel korrusel rõõmustasid silma vanad ja uued tekid, seelikud, kotid, kannumütsid, albumid jpm. Eraldi väljapanek oli Muhu tekkidest. Esiettekandele tuli Lihula kandist pärit rahvamuusiku **Helgi Tõnnemaa**

kirjutatud regilaul, autor lõõtsal saatmas. Edaspidi kujunes sellest festivalide tunnuslaul. Festivali raamest toimusid seminar, töötoad, võistu tikkimine ja kontsert. Võistu tikkimisel osales 7 naist. Võitjaks pärjati **Mareli Rannap** Saaremaalt Leisi vallast. Festivali külastas paarsada huvilist.

5.augustil 2012 toimus 2. festival **„Taimest tulnud“**. Pealkiri oli laenatud eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu aastateemast. Võistu tikkimisel osales 6 tikkijat parimaks tunnistati **Gerri Laev** Hanila vallast.

8.-11.novembril osales Lihula Lilltikandi Selts Saku suurhallis **XVI Mardilaadal**. Koju sõideti parima meistrikoja tiitliga.

Kultuuriministeerium kuulutas 2013. aasta kultuuripärandi aastaks, mille motoks oli **„Pärijata pole pärandit“**. Sama nime kandis ka 3.lillkirja festival. Näituse koostamisel seati rõhk lastele mõeldud esemetele. Võistu tikkimisel osales 7 naist. Võidu viis pealinna **Kristiina Leoke**. Külastajaid oli kahel päeval kokku üle 500.

Tänaseks on seltsis üle 20 liikme, neist enamus aktiivsed ühistegevuses kaasalööjad. Seltsi liikmeid rõõmustab, et viimastel aastatel tehtud töö on hakanud vilja kandma. Seltsi liikmed on esinenud Tallinnas Käsitöömajas näitusega **„Lihula lilltikand“** ning osalenud näitusel „**OrnaMentaalne“**. Käsitöötegijad kasutavad järjest sagedamini Lihula motiive.

Käesoleval aastal ilmub kirjastuses Pegasus Lihula Lilltikandi Seltsi uus raamat **„Lihula lilltikand. Õpetus. Mustrid. Inspiratsioon.“**

Fotod: Kermo Figol

Foto: Maarja Jõevee

Lihula Lillkirja Festival 9.-10.august 2014 Lihula mõisas

9.august

10:00 – 16:00 Avatud näitus Lihula lillkirjalistest esemetest (tekid, padjad, seelikud, kotid, vööd, kindad jm)

12:00 – 15:00 Töötuba lastele: Lihula tikandiga järjehoidja või kaelaehe

12:00 – 13:30 Töötuba: mustri kandmine kangale. Erinevad võtted

12:00 – 15:00 Töötuba: Lihula motiivi tikkimine

12:15 – 15:30 Töötuba lastele: Lihula tikandiga järjehoidja või kaelaehe

14:00 – 15:00 Töötuba: mustri kandmine kangale. Erinevad võtted

14:00 – 15:30 Töötuba: Lihula motiivi tikkimine

15:30 – 17:30 Võistutikkimine

17:30 – 18:00 Kontsert: Esineb **Hanila Laulu- ja Mänguselts**

18:00 Autasustamine, pidulik lõpetamine.

10.august

Päeva juhib **Andreas Rahuvarm**

10:00 – 18:00 Avatud näitus Lihula lillkirjalistest esemetest

12:00 Festivali pidulik avamine

12:15 Seminar

Teemad: **„Lihula etnograafilised pulmavaibad“** – **Cristi Kütt** Viljandi Kultuuriakadeemiast

„Tekstiilide hooldamine ja säilitamine“ – **Liili Aasma** Eesti Vabaõhumuuseumist

Muudatused tervishoius ja hoolekandes

Vanda Birnbaum
Juhatuse liige

Käesoleva aasta kevadel viis Haigekassa läbi lepingupartnerite valiku hooldusravis (uuema nimetusega õendusabi). See puudutab ka SA Lõuna-Läänemaa Tervishoiu ja Sotsiaalhoolekande Keskust.

Juuni alguses kinnitas Haigekassa juhatus hooldusravi (statsionaarse õendusabi) ning **koduõendusteenuse** (sh vähihaigete kodune toetusravi) lepingupartnerite valiku tulemused. Uute lepingupartnerite valikul lähtuti põhimõttest, et hooldusravi (statsionaarse õendusabi) kättesaadavus tagatakse maakondades ühtsetel alustel vastavalt hinnatud nõudlusele. Nõudluse hindamisel lähtuti ravikindlustuse seaduses sätestatud ravi piirkondliku võrdse kättesaadavuse põhimõttest, **üle 65-aastaste** kindlustatute paiknemisest maakonniti ja ravi senisest kasutusest. Eeldati, et enamik kindlustatutest kasutab hooldusravi (statsionaarse õendusabi) teenust oma elukoha maakonna raviasutustes. Valikul hooldusravi korraldamisel lähtuti põhimõttest, et optimaalne ja jätkusuutlik on vähemalt **20 kohaga statsionaarne raviüksus**.

Lääne maakonnas katab vastavalt kehtestatud normidele nõudluse **SA Läänemaa Haigla Haapsalus**. Enne edaspidiste hooldusravi osutjate valiku otsuse tegemist toimus Haigekassa poolt pikemaajaline uuring ravivajaduse väljaselgitamiseks. SA Läänemaa Haigla poolt Haigekassale esitatud ravijärjekorra aruande andmetel oli patsientide ooteaeg hooldusravile 31.01.2014 seisuga 0 päeva. Seetõttu ei nähtud vajadust antud teenuse laiemaks pakkumiseks ning Läänemaal hooldusravi osas konkurssi välja ei kuulutatud. Sarnane olukord kujunes ka mitmes teises väiksemas maakonnas, nt Võrumaal ja Saaremaal.

SA Lõuna-Läänemaa Tervishoiu ja Sotsiaalhoolekande Keskuse eelnev leping Haigekassaga võimaldas keskmiselt ravile võtta 12 - 13 patsienti. Selleks oli sihtasutuses 50-st olemasolevast voodikohast 15 mõeldud hooldusravi tarbeks, sest ravile tuleku intensiivsus oli aasta lõikes erinev: oli perioode alla 10 patsiendiga, kuid oli ka aegu mil kõik 15 voodikohta täis ning mitu soovijat järjekorras.

2013. aasta jooksul oli sihtasutuses hooldusravil kokku 141 patsienti, neist Lõuna-Läänemaa teeninduspiirkonnast kokku 64. Lihula vallast oli ravil 48 patsienti ja Hanila vallast 16, seega vaid 39% ravialuste koguarvust. Analüüsides haiguslugusid, siis tegelikku haiglaravi vajasid kokku vaid 28 inimest ehk 20% ravialuste koguarvust. Ülejäänuid Lihula ja Hanila vallast 2013. aastal ravil olnuid 36 patsienti oleks saanud aidata koduõenduse töötaja.

Koduõendusteenuse all mõistetakse tervishoiuteenust, mida osutab õde iseseisvalt või koos arstiga patsiendi juures kodus või hooldekodus. Koduõendusteenuse alla kuulub ka vähihaige kodune toetusravi. Sihtrühma enamuse moodustavad 65-aastased ja vanemad kindlustatud, kellel on teenusele vastav meditsiiniline näidustus. Näiteks tõsiste füüsiliste probleemidega piiratud liikumispuudega inimesed, kellel on keerulised tervisega seotud vajadused, mida patsiendi lähedased ja/või sotsiaalhooldaja lahendada ei suuda. Võrreldes raviga haiglas on koduõendusteenus inimesele ja tema lähedastele tasuta, selle eest maksab täielikult Haigekassa.

Üks koduõde külastab päevas 5–6 patsienti. Samas kõiki patsiente ei külastata iga päev, vaid vastavalt vajadusele (näiteks üks kuni neli korda nädalas).
Koduõde ja patsient sõlmivad koduõendusteenuse osutamise lepingu, milles kirjeldatakse teenuse osutamise tingimused. Teenusele suunab perearst.

SA Lõuna-Läänemaa Tervishoiu ja Sotsiaalhoolekande Keskus on saanud Terviseametilt tegevusloa osutada koduõenduse teenust ja vastava lepingu Haigekassalt 2014. aasta II poolaasta koduõendusteenuse rahastamiseks 30-le ravijuhtumile. Uue teenuse juurutamist alustati 1. juulist. Esimesed koduõenduse patsiendid on sihtasutuse hoolealused ning vastavalt võimekusele patsientide ring suureneb. 2015. aasta I poolaastaks on lepingus ette nähtud pakkuda koduõendusteenust 45-l ravijuhul.

Seoses teenuste pakkumise muutusega sihtasutuses toimusid muutused ka asutuse personali valdkonnas. Hooldusravi lõppemisega lõpetati töölepingud osa meditsiiniõdedega. Mitmed neist töötasid kohakaasluse alusel osalise koormusega ning käisid Lihulas tööl Haapsalust ja Kuressaarest. Ümberkorraldused asutuse töös on töötajatele alati ebamugavad ja tihtilugu toovad kaasa ka muudatusi isiklikus elus. Sellised väljakutsed on uute võimaluste algus, üks endine sihtasutuse töötaja on leidnud endale tänuväärse töö Lihula kiirabimeeskonnas. Kaks õde töötab sihtasutuses edasi ning täidab koduõenduse ja hooldusjuhi ülesandeid.

Hooldusravi lõppemisega vabanes 15 voodikohta, mis täidetakse ööpäevaringse hooldamise teenust vajavate inimestega. Seega tuleb hooldekodukohti juurde, mis on positiivne, arvestades pingelist olukorda selles valdkonnas.

Hooldekodu kohtade arvu suurenemisega on viimastel kuudel sihtasutuses tööd leidnud 6 tublit inimest.

SA Lõuna-Läänemaa Tervishoiu ja Sotsiaalhoolekande Keskus on üks väike osa kogu Eesti tervishoiu- ja hoolekandesüsteemist. Läbi meeldiva koostöö soovime pakkuda enda poolt parimat, kasutades uusi võimalusi, tuua hoolekanne igale abi ja tuge vajajale lähemale.

Soovin sihtasutuse elanike ja töötajate nimel kõigile tugevat tervist, rahu hinge ja palju-palju rõõmsaid päikeselisi päevi!

Vanamõisa Külade Ühendus

Karmen Kruus
MTÜ Vanamõisa Külade Ühenduse juhatuse esinaine

15. aprillil 2005. a. asutasid Jaan Peet, Heli Pukk, Mario Põltsam, Maie Rein ja Aldo Vaan endise Vanamõisa külaseltsingu asemele MTÜ Vanamõisa Külade Ühenduse. Ühendus koondab inimesi, kes on mingil moel seotud praeguste **Seira, Võhma** ja **Rumba** (endiste **Kirbla kihelkonna** külade Seira, **Vanamõisa, Rootsi, Aruküla, Uluste, Mõisima, Altküla,** Võhma, **Jõeääre** ja Rumba) küladega. **Ühenduse eesmärk** on tugevdada piirkonna inimeste ühtekuuluvustunnet, taaselustada ja jätkata kohalikke traditsioone, muuta kultuurielu mitmekülgsemaks ja tõsta keskkonnateadlikkust. Külade Ühendusel on oma logo, mille on kujundanud **Piia Saak**. Logol on kujutatud Vanamõisa kivisilda ja endiste Kirbla kihelkonna külade nimed.

Asume **Kasari jõe** piirkonnas looduslikult kaunis kohas, kus asub parun **Romann Budbergi** poolt rajatud looduskaitsealune park. Pargist on saanud piirkonna inimeste populaarne vabaajaveetmise koht, kus on olemas külakiik, võrkpalliplats ja kõlakoda. **2012. aasta suursündmuseks** kujunes 18. augustil toimunud **Kirbu- ja Käsitööturg.** Üritus läks igati korda, oli meeldivaks üllatuseks ja vahelduseks. Ühenduse enda jaoks oli üritusel väga suur tähendus seetõttu, et suurenes Vanamõisa Külade Ühenduse liikmete arv **10 liikme** võrra ning elavdas nii Ühenduse enda kui ka piirkonna kultuurilist elu.

2013 toimusid muutused MTÜ juhatuses, uuteks liikmeteks valiti **Karmen Kruus, Mario Põltsam** ja **Andres Vaan**. 2014 aastaks on Vanamõisa Külade Ühenduses **21 liiget**.

Traditsiooniliselt korraldatakse Vanamõisa pargis igal aastal **kahte suurüritust** – **23. juunil jaanituld** ja augustikuu kolmandal laupäeval Kirbu- ja Käsitööturgu. Lisaks üritustele toimuvad **igal kevadel koristustalgud**. Sel aastal paigaldati parki uus lipumast, mis õnnistati sisse **Kaido Saagi** poolt.

Vanamõisa Külade Ühenduse ***facebook*** lehelt saab infot toimunud ja tulevastest üritustest.

Täname väga meie üritustel osalenuid ning ootame uusi toredaid kohtumisi!

Jaanipäev 2014

Kirbuturg 2012

Teeme ära 2014

Lihula Muusikapäevad

Kõige kuumemal suvekuul juulis toimus taas traditsiooniline klassikamuusikafestival. Lihula võib uhke olla, et nii väikeses kohas on nii omnäoline üritus. Neli päeva kõlas, helises, kajas ja lummas me väike linnake. See on lihtsalt imetlust väärt, milliseid muusikuid me igal aastal kohata ja kuulata saame. Avakontserdil saime näha ka Soome kuntsnike maale, mis olid ajendatud helilooja Mussorski helitööst. Kunst kunstis, see kõik oli väga põnev ja hariv.

Üllatuseks oli, et kogu Soome saatkond ja president Tarja Halonen tulid austust avaldama perekond Järvidele ja Soome kunstnikele ning muusikutele. Tundus, et seekord oli publiku hulgas rohkem soomlasi kui eestlasi.

Loomulikult osutus jälle kõige põnevamaks öökontsert Lihula mõisas. Ameerikalik jazz, saksofoni-, kitarri-, kontrabassi- ja trummisoolod, esitajateks oma ala virtuoosid. Hästi läbimõeldud kontsertkava, küünlavalgus, hea seltskond, väike vein ja ilus suveõhtu - see oli meeliülendav ja lihtsalt suurepärane elamus. Madis Järvist on saamas suurhelilooja, tema teosed, mida ette kanti,meeldisid väga. Muusikapäevade lõppkontserdil oli võimalus tänada kõiki tegijaid, esinejaid ja publikut.

Me oleme väga õnnelikud, et meil on olemas perekond Järvid ja et nad 12 aastat tagasi tulid Lihulasse andma kontserti oma isa klassikokkutulekule ja tervitama klassikaaslasi.Seekord toimus kontsert kultuurimaja peeglisaalis. Sealt sai kõik alguse , tänaseks on Mihkel ja Miina loonud MTÜ ja organiseerivad muusikapäevi ise. Meil jääb üle neid lihtsalt toetada, abistada ja olla tänulikud, et nad meil olemas on. Aitäh Teile perkond

Järvid! Ootame teid jälle!
Austuse ja lugupidamisega
Tiina Lobja.

Vanavara veerud

Kaido Saak

Taas pidasime suurt laulu- ja tantsupidu. Üks oluline osa sellest peost on alati olnud ehted. Ehted on jutustanud nende kandjast ja peopidamise ajast. Olid ajad, mil Lihula rahvariiete juurde kuuluv ehtekompekt sisaldas vahel üle 20 kodaratega raha ja võis kaaluda mitu kilo. 2. Maailmasõja eelsetelt laulupeofotodelt võime näha, et Lihula naiste ehted on üle eesti ühed uhkemad. Väärikas ehe on alati ka kandja väärikust rõhutanud. Ajad läksid ja nõukogudeajal valmistati ehteid masstoodanguna odavast plekist stantsiga. Ka sellest perioodist pärit piltidel on naistel veel vanu väärtuslikke ehteid üsna rohkesti, sest odav masstoodang ei saa kunagi asendada tõelise meistri loomingut. Täna on aga paraku veel ainult mõnel üksikul laulupeolisel ehteks mõni esivanematelt päritud vana kodarraha või sõlg - eks aeg on teinud oma töö. Samas siiski järjest enam hinnatakse seda, mis on säilinud.

Üks tuntumaid Lihula linna kodanikke läbi aegade on ehtemeister **Johann Friedrich Baumann**. Esimeste laulupidude pidamise aegu 19. sajandil oli ta üks produktiivsemaid rahvalike ehete valmistajaid eestimaal. Kõige enam on teada tema valmistatud kodarrahasid, aga ta on valmistanud ka sõlgi, preese, sõrmuseid ja muudki. Valikut tema töödest võib näha siin juuresolevatel piltidel. Kui keegi tunneb ära, et temalgi on kodus midagi sarnast olemas, siis teadku, et tegu on tõepoolest väärt asjaga! Baumanni kodarrahade näol on kindlasti tegemist meie kodukandi ajaloolise visiitkaardiga!

Vanad Eesti rahvuslikud ehted on mulle juba pikemat aega huvi pakkunud, eriti mõistagi kohaliku meistri J.F.Baumanni tööd. Olen aastaid vanu sõlgi, kodarrahasid ja muid ehteid kogunud ja oma kollektsiooni ka näitustel esitlenud. Meeleldi olen valmis ka nende kohta nõuandeid jagama!

Järgmise aasta kevadel on Johann Friedrich Baumanni **200 sünniaastapäev**. Praegu oleks paras aeg mõelda selle tähtpäeva väärilise tähistamise peale. Ehk õnnestuks välja selgitada, kus asus Lihulas tema töökoda ja kuhu on ta meie surnuaias maetud? Kui need kohad õnnestuks leida, siis vääriks need kindlasti tähistamist! Meister Baumann elas Lihulas kuni oma surmani 1890-ndal aastal. Selle ajani võivad ulatuda ka vanavanematelt kuuldud mälestused?

Kõigi ehtemeister Baumanni ja vanu ehteid puudutavate mälestuste eest oleksin väga tänulik!

Lihula noored Algallikal loovuspäevadel

Laura Pärnpuu ja Kert Pääbo

26.-27. juunil toimusid Algallikal Lihula Gümnaasiumi õpilasesinduse loovuspäevad, mida juhendasid Tiina Lobja ja Hilje Tammaru. Laagri eesmärk oli genereerida ideid Lihula noorte elu rikastamiseks, otsida koostöövõimalusi kultuurimaja-kool- noortemaja vahel. Esimese loovusülesandena tuli leida ümbritsevast loodusest inspiratsiooni ja see vormida maaliks. Algallika puhkekompleks üllatas meid kõiki oma ilu ja loodusrikkusega. Tõdesime, et ei pea reisima kuskile kaugele, sest meil on Läänemaal ilusaid kohti külluses. Saime nautida kaunist promenaadi mere ääres, turnida kividel ja kuulata, kuidas mõned andekamad meist pilli mängisid. Nüüd, kus me olime pungil inspiratsioonist, saime selle kõik maalile panna. Oli lõbus vabas õhus maalida, sest selliseid juhuseid ilmselt niisama suve jooksul ei tule. Meie kõigi käte läbi ja Tiina Lobja juhendamisel valmis imeilus teos lõuendil, kuhu jättis ka suvine vihm oma õrna jälje.

Peale kunstitööd ühendasime pead ja arutasime erinevaid koostöövõimalusi Lihula kooli ja kultuurimaja vahel. Lisaks ka peatselt renoveeritava noortemaja taaselustamise kava. Sai võrdlemisi palju ühistegevusi kokku lepitud ja paika pandud. Ajude ragistamine ja ülimaitsev toit sobisid hästi! Siinkohal kiitus tublile kokale!

Peale toredat päeva ootas meid sama tore õhtu. Saime nautida kuuma sauna ja mullivanni, mis oli mõnus vaheldus võrdlemisi külmale suvele. Märkimata ei saa jätta meie ühist tänuavaldust Lihula kooli endisele õpilasesinduse juhile ja eestvedajale Heini Heinlaidile. Kingituseks oli Eliise Tiidussalu valmistatud portree Heinist ja poiste meisterdatud siilipoiss (Heini nimelt kollektsioneerib siilikesi). Sellele järgnes meeleolukas kinoõhtu, kus linastusid mõned parimad palad möödunud õppeaastast ja kohaliku kassahiti **„Õige õiglus“** must materjal. Suured ja veel suuremad tänud Tiina Lobjale ja Hilje Tammarule, kes meile selle laagri võimaldasid ning pööraselt kiire suve kõrval meid hinge ja meele puhastuseks looduskaunisse kohta viisid, et ühiselt loometööd praktiseerida.

Fotod: Laura Pärnpuu

Lihula Muusika- ja Kunstikool

Piia Saak
Muusika- ja Kunstikooli juhataja

Lihula Muusika- ja Kunstikool ootab uusi õpilasi algavaks õppeaastaks.

Muusikaosakonnas on võimalik õppida klaveri, akordioni, viiuli, kitarri, puhk- ja löökpilli erialal. Muusika põhiosakonda soovija (7-12-aastased) peab edukalt sooritama vastavad katsed. **Katsetele saab tulla 23.augustil 2014 kell 12:00.**

Kunstiosakonda astujatel (10-13-aastased) katseid ei ole, on septembrikuine katseaeg.

Õppimine kunstiosakonnas sisaldab joonistamise, maalimise, kompositsiooni, vormiõpetuse ja kunstiajaloo tunde.

Lapsevanemal tuleb esitada õpilase sünnitunnistuse koopia ja täita koolis avaldus-ankeet.
Õppetasu suuruseks põhiosakonnas on 76,8 eurot ja vaba õppekavaga klassis 134,4 eurot õppeaastas.

Vabaklassi (nii muusikas kui ka kunstis) on võimalik õppima asuda sõltumata east ja katseid õppima soovijatele ei korraldata.

Lisainfo kooli kodulehel ja tel. 5646 5792

Sõjamasinad Lihula linnusemäel

Mati Mandel
Ajaloolane, arheoloog

1990.aastatel toimunud uurimis- ja konserveerimistööde käigus muudeti linnusemägi nii Lihula enda inimestele kui ka turistidele huvitavaks külastus- ja puhkepaigaks. Selles lõid aastate jooksul kaasa paljud tolleaegsed Lihula kandi noored: Jaak Kastepõld, Silver Raba, Madis Källe, Vladislav Smõtškov, Kristo Küket, Marek Tükk, vennad Kiviseljad, vennad Meringod ning paljud teised. Vaatemänguliseks muutus linnusemägi 1997. aastal. Nimelt otsustati siis **MTÜ Keskaegne Lihula** liikmete ja mitmete tolleaegsete Lihula noorte ettevõtmisel ning keskaegsete relvade uurija **Jaak Mälli** juhendamisel ehitada valmis vastukaalu põhimõttel töötava keskaegse kiviheitemasina — ***blide*** koopia. Kuna kogemused sellise masina ehitamiseks puudusid ning ei tahetud äpardumise korral häbisse jääda, ehitati masin valmis ja ka katseti mitte Lihulas, vaid vaatajate eest varjatult **Peanse küla Jaani-Aadu** talu õuel (foto 1). Alles siis kui oli selge, et masin töötab ja nii masina meeskonnale kui ka vaatajatele õige kasutamise korral olulist ohtu pole, toodi katapult demonstreerimiseks Lihula linnusemäele (foto 2). Sündmus äratas ülevabariigilist tähelepanu. Ehitatu oli esimene ilmselt juba 13. sajandil vabadusvõitluse päevil Eestis kasutatud sõjamasina koopia Eestis. Hiljem ehitati neid Lihula masina eeskujul veel mitmel pool Eestis. Mõned aastad hiljem tekkis allakirjutanul mõte ehitada Lihula jaoks veel mõni keskaegse sõjamasina koopia. Tartu Ülikooli õppejõud **Ain Mäesalu** oli juba siin-seal demonstreerinud maailma ühe vanima käsitulirelva, 14. sajandi lõpust pärineva Otepää linnuselt leitud püssi koopiat. Ta oli kursis teistegi keskajal kasutatud relvadega. Seetõttu sai oma mõttega pöördutud just tema poole. Ain Mäesalu pakkus välja idee, et seekord võiks üritada ehitada keskaegse laskemasina **notstali** koopia. Sellise masina kohta, mis kujutas endast nööride väändejõul töötavat odaheitemasinat, leidus andmeid ka ühes Tallinnas koostatud keskaegses dokumendis. Niisiis oli notstali kasutatud ka Eestis. See relv oli suuteline heitma 80 cm pikkuse noole 500 meetri kaugusele taolise jõuga, et see suutis läbida ka tugeva kaitserüü.

Masina koopia ehitati Ain Mäesalu juhendamisel valmis **Koela küla Jaanuse talu** õues. Suurepärase raua- ja puutööoskusega taluperemees **Saamo Heldema** oli üks notstali koopia põhiehitajaid. Juhendas Ain Mäesalu, kaasa aitasid allakirjutanu ja MTÜ Keskaegne Lihula liige **Urmas Härm**. Kuna kõnealuse relva köite valmistamiseks keskajal kasutatud algmaterjali, inimjuukseid või hobusejõhvi polnud võimalik vajalikus koguses hankida, otsustasime kasutada kättesaadavat materjali – nööri, mis on valmistatud troopilise taime sisalise kiust. Seda kulus umbes 300 meetrit. Notstali raamistik ehitati kuivast kuusepuust. Kuigi ehitatud koopia ei saavutanud kaugeltki sellised tulemusi nagu originaalid keskajal, suutis ta siiski odasid heita. Seetõttu demonstreeeriti teda esmakordselt Lihula linnsemäel **2003. aasta 31. augustil** (foto 3). Hiljemgi on notstali koopiaga Lihulas odasid heidetud ja kuna relv on alles, saab seda teha ka edaspidi.

Et paik on taoliste relvakoopiate katsetamiseks sobilik, võiks midagi analoogilist Lihulas ehitada ka tulevikus. Ain Mäesalu arvates võiks edaspidi valmis teha väikese, meeste tõmbejõul töötava kiviheitemasina blide. Meeskond koosneks siis neljast, kuuest või kaheksast mehest nagu Taanis. Miks mitte ehitada iseg mitu masinat, moodustada meeskonnad ning need omavahel võistlema panna. Vaatemäng missugune!

Veel üks idee. Erinevalt taolistest linnustest nagu Kuressaare, Koluvere või Haapsalu, pole Lihula omaegsetest kaitseehitistest just palju mullapõue alt nähtav. Ometi on tänu Rootsi ajal koostatud plaanidele ja toimunud uurimistöödele ettekujutus linnusemäel kunagi paiknenust enam vähem olemas. Kuidas see pilt vaatajani tuua?

Järsku tasuks järgida lätlaste poolt teostatut. Nimelt ehitasid nad ühe Kuramaal peaaegu täielikult hävinud linnuse juurde selle vähendatud koopia (foto 4). Miks mitte ehitada ka Lihulasse, kusagile mõisahoone ja pealinnuse vahelisele alale originaalist kümme korda väiksem paekivist linnusemakett. Kas üksnes vaatamiseks nagu lätlastel või isegi võimalikuks mängupaigaks poistele? Loomulikult vajaks selline ehitis korralikku ehitusprojekti ja rahastust. Midagi võimatut sellise maketi valmistamine endast ei kujuta. Kaasa saaks aga selle ehitamisele aidata nii Lihula ettevõtjad, eraisikud kui ka MTÜ Keskaegne Lihula, kelle põhieesmärgiks on ju piirkonna ajaloo propageerimine.

Fotod: Mati Mandel, Larissa Mandel

1

2

3

4

Teetöödest Lihula vallas

Peeter Sepp
Majandusspetsialist

Sellel aastal oleme remontinud Tuudi ja Vanamõisa raudteesillad. Alustasime ka tee- ja tänavakraavide puhastamisega, millega jätkame järgnevatel aastatel. Kevadel ehitasime Lihulas Pärna tänavale 2 uut teetruupi. Paigaldasime osaliselt freesasfaldi Kalmu, Allika, Põllu, Raudtee tänavatele Lihulas ja Tuudi-Järise teele. Edaspidi teostatakse nendel teedel kahekordse killustikuga pindamine. Käesoleval aastal pindame Tuudi - Järise tee ning Raudtee tänava.

Lisaks on plaanis remontida ka Karja tänav ja Tuudi jõe sild koos paisregulaatoriga.

Politsei info Lihula valla õiguskorrast ja kutse kohaliku turvalisuse aruteludele

Kiur Klippberg
Risti konstaablijaoskonna piirkonnavanem

Juunikuus registreeri Lihula vallas üks kuritegu. Selleks oli sõiduki ärandamine, millega toimus ka varalise kahjuga liiklusõnnetus. Väärtegusid avastati juunis kaheksateist, millest viisteist olid liiklusseaduse rikkumised. Alaealiste poolt pandi toime üks väärtegu, mis oli seotud tubakaseaduse rikkumisega. Väljakutseid teenindati kolm, mis kõik olid seotud liiklusõnnetustega.

Haapsalu politseijaoskond alustab koos partneritega (Maanteeameti Läänemaa esindus, Läänemaa päästeosakond, Lääne maavalitsus, kohalikud omavalitsused) Lihula vallas projekti **„Turvaline Läänemaa"**. Projekti eesmärgiks on välja selgitada probleemid, mis inimeste arvates kõige enam mõjutavad nende kogukonna turvalisust ja leida neile võimalikud lahendused ning lahendajad. Selleks, et saada parim ülevaade kogukonna probleemidest ning pakkuda omapoolset parimat abi, on vajalik, et arutelul osaleks võimalikult palju inimesi, kes hoolivad oma ümbruskonna turvalisusest ja soovivad sellel teemal kaasa rääkida. Kindlasti ootame oma arvamust avaldama Lihula valla külavanemaid, eri piirkondade arvamusliidreid, külade ning seltside esindajaid, volikogu liikmeid ja vallavalitsuse ametnikke.

Infopäev viiakse läbi avatud ruumi meetodit kasutades, mis on parim viis koostöö saavutamiseks osalejate vahel. Infopäev toimub **Lihulas 4. septembril algusega kell 15:00 Lihula kultuurimajas. Oodatud on kõik huvilised.**

Politsei- ja Piirivalveamet

Teated

Lihula Teataja ootab oktoobris ilmuvasse numbrisse kaastööd Lihula elu käsitlevatel teemadel.
Info (artiklid, fotod) palume saata hiljemalt **15. septembriks** aadressile **ajaleht@lihula.ee**

Lõuna-Läänemaa Tervishoiu- ja Sotsiaalhoolekande Keskus õuel esineb esmaspäeval, 4. augustil kell 15.00 Ervin Lillepea. Kõik on oodatud, kontsert on tasuta.

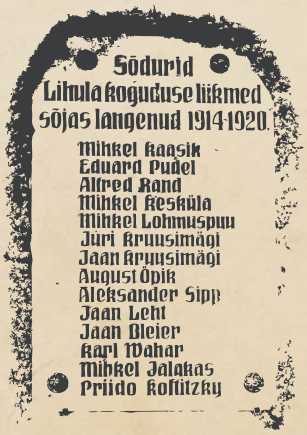

Vabadussõjas langenute mälestustahvli avamine Lihula kirikus

8.augustil kell 22.00. Samas toimub meeskoori kontsert.

Swedbank

Pangabuss

Kõik oma rahaasjad saate korda ajada Pangabussis!

Pangabussi peatus:

Lihula
kultuurimaja juures
kell 16.00–17.30

III kvartalis
10. ja 24. juulil
7. ja 21. augustil
11. ja 25. septembril

Bussist saate nõu pangateenuste kohta, tellida ja kätte pangakaardi, makseautomaadist oma kontole sularaha kanda ja välja võtta, teha arvuti abil makseid, avada hoiuseid ja sõlmida muid lepinguid.

Tutvuge Pangabussi sõiduplaani ning finantsteenuste tingimustega aadressil www.swedbank.ee. Lisainfot Pangabussi teenuste, kellaaegade ja peatuste kohta saate 24h telefonilt 6 310 310.

www.EST-LAND.ee

OÜ ESTEST PR ostab metsa- ja põllumaad.

Tel 50 45 215,
51 45 215,
E-mail: info@est-land.ee

KANUUMATK
MATSALUS
alates 8 EUR · in
tel: 5695 0350
www.naturetours.ee

MATSALU LOODUSFILMIDE FESTIVAL
12th Matsalu Nature Film Festival
www.matsalufilm.ee

12. MAFF
Matsalu Looduusfilmide Festival
17.–21. SEPT 2014
LIHULA & HAAPSALU

Lihula antiigiäri

OSTAB PARIMATE HINDADEGA ERINEVAT VANAVARA. ERILIST HUVI PAKUVAD VANAD FOTOD, POSTKAARDID JA HÕBE-ESEMED.

KULLA JA HÕBEDA NING KODARATEGA RAHADE EEST GARANTEERITULT KÕRGEIM HIND VABARIIGIS!

TEL 5691 5347
KAIDO SAAK

Lihula, Tallinna mn 15

Vallavalitsuse ja volikogu esimehe vastuvõtuajad

Vallavolikogu esimehe vastuvõtt teisipäeviti kell **14:00 - 17:00**
Vajalik eelnev registreerimine telefonil **503 3663** või e-maili **jaakk@hot.ee** teel.

Vallavalitsuse ametnike vastuvõtuajad kodanikele tööpäeviti **09:00-13:00**

Ootame kaastöid ja huvitavaid valla eluga seotud kirjutisi, kohalikke pärimusid ja traditsioone - **ajaleht@lihula.ee**
Lihula Teataja toimetus: Lihula Vallavalitsus, Jaama 1, Lihula, www.lihula.ee. **Trükitud:** NelliPrint trükikojas
Jaga ja leia infot ka meie valla **Facebook** leheküljel. **Keeletoimetaja:** Heli Raavel, **küljendus:** Ain Saare